

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

A.AVLONIY NOMIDAGI
ILMIY-TADQIQOT INSTITUTI

JIZZAX VILOYATI
XTXQTMOHM

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI
JIZZAX VILOYATI XALQ TA'LIMI XODIMLARINI QAYTA TAYYORLASH
VA ULARNING MALAKASINI OSHIRISH HUDUDIIY MARKAZI

“TA'LIMDA KREATIV YONDASHUV YO'LLARINI
RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI”

mavzudagi respublika ilmiy – amaliy
On Line konferensiyasi

MATERIALLARI

Jizzax - 2021 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA’LIMI VAZIRLIGI
JIZZAX VILOYATI XALQ TA’LIMI XODIMLARINI QAYTA TAYYORLASH VA
ULARNING MALAKASINI OSHIRISH HUDUDIY MARKAZI**

**“TA’LIMDA KREATIV YONDASHUV YO‘LLARINI
RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI”**

*mavzudagi respublika ilmiy –amaliy
On Line konferensiyasi materiallari*

Jizzax 2021-yil

Список источников:

1. Христов Тодор Тодорович. Религиозный туризм: Учеб.пособие для вузов / Христов Тодор Тодорович. - М.: Academia, 2003. - 288с.
2. Биржаков Михаил Борисович. Введение в туризм / Биржаков Михаил Борисович. - 4-е изд., перераб. и доп. - СПб: Невский Фонд: Герда, 2002. - 320с.
3. Соколова Марина Валентиновна. История туризма: Учеб.пособие для вузов / Соколова Марина Валентиновна. - М.: Мастерство, 2002. - 352с.
4. Вяткин Лев Алексеевич. Туризм и спортивное ориентирование: Учеб.пособие для студ.высш.пед.учеб.заведений / Вяткин Лев Алексеевич, Е. В. Сидорчук, Д. Н. Немытов; Ред.Т.В.Козьмина. - М.: Академия, 2001. - 208с.

Qilichova Marhabo Xudoyqulovna
JDPI "Maktabgacha ta'lim" fakulteti,
"Maktabgacha ta'lim metodikasi" kafedrası o'qituvchi

TA'LIM-TARBIYA JARAYONIDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK VA AXBOROT KOMMUNIKATSION TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Menga ayting-men unutaman,
menga ko'rsating-men eslab qolaman,
menga shuni o'zimda bajartiring-u hamisha meniki bo'lib qoladi.
Qadimgi chin hikmati

Bugungi kunda mamlakatimizda ta'lim-tarbiya sohasida juda katta islohotlar amalga oshirilmoqda. Amalga oshirilayotgan bu islohotlardan asosiy maqsad mamlakatimizda Uchinchi Renessans poydevorini barpo etishdir. Bu borada prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev "... biz oldimizga bu ulug' maqsadni qo'ygan ekanmiz, buning uchun yangi Xorazmiylar, Beruniylar, Ibn Sinolar, Mirzo Ulug'beklar, Navoiy va Boburlarni tarbiyalab beradigan muhit va sharoitlarni yaratishimiz kerak"-degan edi.

Ko'zlangan maqsadga erishish uchun bir qancha me'yoriy-huquqiy hujjatlar qabul qilindi va shu asosda bosqichma-bosqich ta'lim muassasalarining moddiy-texnika va axborot bazasi yanada rivojlantirilmoqda. Davlatimiz ta'lim-tarbiya jarayonini ilg'or pedagogik va axborot kommunikatsiya texnologiyalari bilan ta'minlash yuzasidan malakali kadrlar tayyorlash bilan bog'liq ijtimoiy taraqqiyotini takomillashtirishga erishmoqda.

Ta'lim tizimining moderinizatsiya qilinishi, ta'lim muassasalarida shart-sharoitlar, yuqori malakali mutaxasssilarga bo'lgan ehtiyoj va talabning o'sib borishi o'qituvchilarning innovatsion faoliyatini tashkil etish va muvofiqlashtirib borishni talab qiladi. Bugun har bir o'qituvchi va tarbiyachi, oliygoh domlasi ta'lim va ilm-fan sohasidagi eng so'nggi ijobiy yangiliklarni o'quv jarayonlariga tatbiq eta oladigan, chuqur bilim va dunyoqarash egasi, bir so'z bilan aytganda, zamonamiz va jamiyatimizning eng ilg'or vakillari bo'lishlari kerak.

Bu o'z navbatida pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish jarayonlariga ijodiy yondashuvni talab qiladi. Ya'ni, pedagoglarning bilim, ko'nikma va malakalari, tajribasi, mahorati, omilkorligi asosida pedagogik jarayonlar samaradorligiga ta'sir ko'rsatuvchi omillarni aniqlashi, pedagogik jarayon sub'ektlari (pedagog va talabalar) faoliyatini takomillashtirish yo'nalishlaridagi

qarorlarni qabul qilishda mavjud vaziyatlarni, sub'ektlarning moyilligi, ehtiyoji va qiziqishini o'rganishi lozim.

Pedagoglarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillardan biri sifatida ta'lim muassasasida uzluksiz malaka oshirish jarayonlarini ilmiy asosda tashkil etish zarurligini keltirish mumkin. Ilmiy asosida tashkil etilgan uzluksiz malaka oshirish jarayonlarining ilmiyligi-yangiliklarni izlash, o'rganish va ularga asoslanish hamda ilmiy asoslangan ma'lumotlardan foydalanish zarur. Zamonaviy pedagog (kompetentli) ta'lim jarayonida ma'lumotlar tarqatuvchi, yo'naltiruvchi, o'quv jarayonini boshqaruvchi bo'lishi bilan birga u tajribali do'st, maslahatchi, psixolog, novator, tadqiqotchi ham bo'lishi lozim. Chunki, o'quvchilar ehtiyojining o'sib borishi, iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy sharoitlarning o'zgarishi, zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsion texnologiyalarning rivojlanishi, ta'lim sohasidagi tajribalar, eng asosiysi jamiyat ehtiyoji hamda ta'limga talabning ortishi pedagog kompetentligiga ta'sir etuvchi eng asosiy omillardan biri hisoblanadi. Buning uchun pedagogdagi mahorat, ijodkorlik, yuqori darajadagi tajriba (professionalizm), optimallik va o'z ishining samaradorligi talab qilinadi.

Pedagog professional darajaga etishi uchun quyidagi bosqichlarni bosib o'tadi:

–Stajyor-pedagog (shogird)

–Pedagog

–Ustoz-shogird

–Novator pedagog

–Professional pedagog

Pedagog professional darajaga ega bo'lar ekan, u kompetentli, o'z ishining ustasi bo'lib etishadi. Pedagogning kompetentligini rivojlantirishda ularning malakasini oshirish jarayonida nazariy bilimlarini orttirish, amaliy ko'nikmalarni, shaxsiy kompetentlikni rivojlantirish masalalari maqsad qilib olinadi. Nazariy bilimlardan fan hamda o'qitish metodikasi yuzasidan bilimlar, ijtimoiy va pedagogik-psixologik bilimlar berilishi bilan amaliy ko'nikmalarini rivojlantirish uchun o'qitish texnologiyalari va metodlarini, fanda axborot-kommunikatsion texnologiyalarni qo'llash ko'nikmalarini, professional nutqi va muloqot qilish madaniyati, o'zini tutishi, talabalar jamoasini boshqarish, professional kuzatuvchanlik hamda pedagogik faoliyatni diagnostika va monitoring qilish bo'yicha amaliy ko'nikmalari rivojlantirilib borilishiga e'tibor qaratiladi. Shu bilan bir qatorda pedagoglarning o'ziga nisbatan talabchanlik, o'z kasbini ardoqlash, talabalarning fanga qiziqishini uyg'otish mahorati va bolalarni sevish hamda do'stona munosabatda bo'lish singari shaxsiy sifatleri orttirishni mashg'ulotlar jarayonida singdirib borish lozim.

Mamlakatimizda zamon talabiga mos yuksak intellektual salohiyatli, zamonaviy bilim va malakaga ega, yangicha dunyoqarash va mustaqil fikrli mutaxassislar tayyorlash uchun beqiyos imkoniyatlar yaratilmoqda. Bu borada axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositalari hisoblanmish – mediadan ta'lim jarayonida foydalanishning istiqbolli yo'nalishlaridan keng foydalanish yo'lga qo'yilmoqda. Ta'lim jarayonida media, ya'ni, internet, televidenie, radio, kino, video, telefon va boshqa aloqa vositalari o'z samarasini ko'rsatmoqda.

Xulosa qilib aytganda, bugun Respublikamizning deyarli barcha oliy ta'lim muassasalarida kompyuretlar mavjud, shunday ekan barcha pedagoglar undan nafaqat informatika darslarida, balki barcha fanlarni o'qitishda o'rinli foydalanishlari lozim. Fanlarni o'qitishda zamoniy pedagog va axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanishni maqsadli yo'lga qo'ysak, ta'lim-tarbiya va dars sifati samaradorligini oshirishga erishamiz.

Oliy ta'lim bitiruvchilari qanchalik bilimli bo'lib chiqsa, yuqori texnologiyalarga asoslangan iqtisodiyot tarmoqlari shuncha tez rivojlanadi, ko'plab ijtimoiy muammolarni yechish imkoni tug'iladi. Bu esa o'z navbatida davlatimiz taraqqiyotini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. <https://president.uz>. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ 4884-sonli qarori. 2020 yil 6 noyabr.
2. <https://president.uz>. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'qituvchi va murabbiylar kuniga bag'ishlangan tantanali marosimdagi nutqi. 2020 yil 30 sentabr.
3. <https://president.uz>. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning O'zbekiston Oliy Majlisiga va xalqiga murojaatnomasi. 2020 yil 29 dekabr
4. Turg'unov S.T., Daniyarov B.X., D.M.Otajanova. O'qituvchilarning kasbiy kompetentligini rivojlantirishda ta'lim muassasasi rahbarlarining funksional vazifalari. T. "Sano-standart" nashriyoti, 2011.

Norbekov Doston Keldibekovich

Jizzax VXTXQTMOHM katta o'qituvchisi

M.A.Tilakova

Jizzax VXTXQTMOHM

TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARNING O'RNI VA AHAMIYATI

Respublikamiz ta'lim tizimida ta'lim oluvchilar uchun tashqi motivlar (maktab, lisey, kasb-hunar maktab, oliy ta'lim) yaratilgan. Lekin ta'lim tizimidagi ta'lim mazmunini o'zlashtirish va undagi uzluksizlik ta'limni amalga oshirishda ko'pgini muammolarga duch kelmoqdamiz.

Bu muammolarni yechish «Zamonaviy ta'lim texnologiyalarini yaratish» bilan ham bog'lanadi. Respublikamiz ta'lim tizimida kadrlar tayyorlashning milliy dasturi bosqichma - bosqich amalga oshirilmoqda. Ta'lim jarayonida milliy dasturning dastlabki ikki bosqichi bajarilishini tahlil etish va bu davrlardagi to'plangan tajribalarni umumlashtirish asosida mamlakatimizning istiqboldagi ijtimoiy-siyosiy rivojlanishiga mos bo'lgan kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va uni yanada rivojlantirishdek dolzarb muammolarni yechish hozirda vazifa qilib qo'yilgan.

An'anaviy ta'lim metodikasi yutuq va kamchiliklarini tahlil qilish undagi boy pedagogik tajriba va g'oyalardan unumli foydalangan holda zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida respublikamiz ta'limiga mos bo'lgan yangi pedagogik texnologiyalarni yaratish borasida tadqiqotlar olib borilmoqda.

Ta'lim tizimida o'qitish mummolarini o'rganish va ularni tahlil qilish natijasida, o'qitiladigan barcha fanlar va o'quv predmetlari insoniyatning kamolga yetishi yo'lida o'zining kuchli tarbiyaviy imkoniyatlarini ishga solishi lozimligi, bu esa ta'limni rivojlantirish orqali ro'yobga chiqishi va shu boisdan ham o'quv jarayonini rivojlantirish orqali ta'lim va tarbiyada ko'zlangan maqsadga erishish mumkin.

M.B.Haydarova - Boshlang'ich ta'lim sifati va samaradorligini oshirish zamonaviy axborot texnologiyalarining o'rni va ahamiyati	202
N.Ya.Qurbonov - Maktab o'qituvchilarining ijodiy kompetentligini rivojlantirish texnologiyalari...	203
N.Y.Qurbonov, A.O'.Safarov - Ta'lim jarayonida tinglovchilarga nutq so'zlashning samarali usullari...	205
O.S.Isloмова, M.K.Asliyeva - Bola shaxsida xulq atvor va qobiliyatlar shakllanishida oila va atrof muhitning ta'siri.....	207
G.Temirova, M.Qodirova - "Имо-ишора нуткини мазмуни, мақсад ва эгаллаш методлари" модулини ўқитишда инновацион таълим технологияларидан фойдаланиш бўйича илғор тажрибалар.....	210
O.S.Isloмова, N.Sh.Yoqubova - Boladagi nutq nuqsonlarini bartaraf etishda logoped uchun qo'yiladigan zamonaviy talablar.....	217
Г.Т.Куттибекова - Эстетик туркум дарсларида артпедагогик технологияларни қўллаш.....	219
Ж.Б.Оришев - Ўқитишда педагогик технологиялардан фойдаланишга инновацион ёндашувлар.....	221
Д.Э.Тангирова, М.Б.Оллоқулов - Бола шахсини шакллантиришда - оила ва мактабгача таълим муассасаси ҳамкорлигининг аҳамияти.	224
N.A.Abdukarimov, O.Sh.Safarov - Boshlang'ich sinf o'quvchilari jismoniy tarbiyasi shakllari	226
Abdullayeva F. - Umumta'lim maktablarida didaktik o'yinlardan foydalanish.....	229
Saidova G. - Umumta'lim maktablarida darslarni tashkil etish jarayonida pedagogik texnologiyalardan foydalanishning shakllari	231
Haydarov Sh.M., Haydarova M.M. - Imloviy mashqlar va ularni o'rganish metodlari	232
Jumanova D. - O'quvchilarni ma'naviy tarbiyalashda mutafakkirlarning fikrlaridan foydalanish...	236
N.Ya.Qurbonov - Экологик маданиятни таълим-тарбия жараёнида шакллантириш.	237
М.Холдорова - Педагогика коллежи ўқувчиларининг шахсий қизиқишлари орқали экологик маданиятига таъсир кўрсатиш.	240
Sulaymonova N. - Ta'lim sifati oshirishda pedagog kompetentligini rivojlantirish yo'llari ...	243
G'aybullaeva G. - Dars jarayonida interfaol metodlarni qo'llashning o'ziga xos xususiyatlari ...	244
Nurmuhammadiyeva G. - Darslarda pedagogik texnologiya elementlarini qo'llashning afzalliklari ...	246
Asqarova D. - O'quvchilarning sinfdan tashqari o'qish sifati va samaradorligini oshirish.....	247
Сафин Д.А. - Туризм основа здорового образа жизни.	249
Qilichova M.X. - Ta'lim-tarbiya jarayonida zamonaviy pedagogik va axborot kommunikatsion texnologiyalaridan foydalanish	252
Norbekov D.K., M.A.Tilakova - Ta'lim samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalarning o'rni va ahamiyati.....	254
M.X.Yunusov - Kar bolalarni o'qitishda kompyuter texnologiyalaridan foydalanish	255
Ahmedova M. - O'quvchilarda nafas tarbiyasini amalga oshirish vosita va usullari	258
Egamqulova G. - Barkamol avlodni tarbiyalashda ma'naviy - axloqiy tarbiyaning yo'nalishlari	260
И.Қ.Бўронов, Жураев Т. - Интерфаол ўқитишнинг методологик принциплари.....	261
Muhammadiyeva R. - O'quvchilarni axloqiy tarbiyalash jarayoni qoidalari	264
D.K.Norbekov - Darslarni interfaol usullar asosidagi zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanib tashkil etish	265
Sodiqova N. - O'quvchilarni axloqiy tarbiyalash tamoyillari, vosita va usullari.....	268
Қ.Х.Алқоров, Хайитбоева Д. - Креативлик ва ирсий қобилият ҳақида.....	270
Исламова М.Ш., Исроилов Қ.Т. - Формирование креативного потенциала будущего учителя...	272